

Frågor om regional demokrati

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motioner från allmänna motionstiden 2002. De flesta av motionerna avser regional självstyrelse med direktvalda regionfullmäktige som övertar befogenheter från främst länsstyrelserna. I vissa motioner begärs också att landshövdingeämbetet och länsstyrelserna i deras nuvarande form skall avskaffas. I en motion begärs att landstingen skall avvecklas som ett led i en större hälso- och sjukvårdsreform.

I betänkandet behandlas också några motioner om kommunal och regional samverkan över nationsgränser.

Utskottet avstyrker samtliga motioner. Tre reservationer och ett särskilt yttrande har avgivits.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Utskottets överväganden	5
Regionbildningar m.m.	5
Gällande ordning med bakgrund.....	5
Motioner	9
Övrigt.....	12
Utskottets ställningstagande	14
Samverkan över nationsgränser.....	15
Motioner	15
Övrigt.....	16
Utskottets ställningstagande	17
Reservationer.....	19
1. Regionala självstyrelseorgan (punkt 1).....	19
2. Länsstyrelsernas ledning (punkt 2).....	21
3. Landstingen (punkt 3).....	21
Särskilt yttrande.....	22
Regionala självstyrelseorgan (punkt 1).....	22
Bilaga Förteckning över behandlade förslag	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regionala självstyrelseorgan

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K241 yrkandena 16, 17, 20 och 21, 2002/03:K248 yrkandena 1–3, 2002/03:K251 yrkande 1, 2002/03:K253 yrkandena 1 och 2, 2002/03:K265 yrkande 1, 2002/03:K290, 2002/03:K376, 2002/03:K385 yrkande 4, 2002/03:N267 yrkande 21, 2002/03:N302 yrkande 23, 2002/03:N340 yrkande 16 i denna del och 2002/03:N397 yrkande 22.

Reservation 1 (fp, kd, c, mp)

2. Länsstyrelsernas ledning

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K241 yrkande 19, 2002/03:K265 yrkande 2 och 2002/03:N340 yrkande 16 i denna del.

Reservation 2 (c) - villk.

3. Landstingen

Riksdagen avslår motion 2002/03:K379 yrkandena 3 och 4.

Reservation 3 (m)

4. Samverkan över nationsgränser

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:K402, 2002/03:K418 och 2002/03:N346 yrkande 3.

Stockholm den 13 februari 2003

På konstitutionsutskottets vägnar

Gunnar Hökmark

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Hökmark (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Helena Bargholtz (fp), Kenth Högström (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Einarsson (v), Mats Berglind (s), Henrik S Järrel (m), Anders Bengtsson (s), Kerstin Lundgren (c), Helene Petersson (s), Nils Fredrik Aurelius (m), Billy Gustafsson (s), Gustav Fridolin (mp), Inger Jarl Beck (s) och Liselott Hagberg (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet består av motioner från allmänna motionstiden 2002 med sammanlagt 25 yrkanden. Motionerna är förtecknade i *bilaga*.

Motionerna innehåller huvudsakligen förslag om regional självstyrelse med direktvalda regionfullmäktige. Några motioner avser regional samverkan över nationsgränser.

Frågor om regional samverkan behandlades av utskottet under föregående riksmöte i utskottets betänkande 2001/02:KU7 Regional samverkan och statlig länsförvaltning, som grundades på regeringens proposition 2001/02:7 med samma titel samt motioner. Till följd av nya motioner berördes frågorna även i betänkande 2001/02:KU14 Demokrati för det nya seklet.

Utskottets överväganden

Regionbildningar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om regionalt självstyre med hänvisning till riksdagens beslut under föregående riksmöte om regional samverkan.

Jämför reservation 1 (fp, kd, c, mp).

Utskottet avstyrker också motioner om att avveckla landshövdingeämbetet och länsstyrelserna i deras nuvarande form.

Jämför reservation 2 (c).

Utskottet avstyrker vidare en motion om att avskaffa landstingen som ett led i en större hälso- och sjukvårdsreform.

Jämför reservation 3 (m).

Gällande ordning med bakgrund

För regional samverkan finns olika former. I Skåne län och Västra Götalands län pågår försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning, i Skåne län sedan den 1 juli 1997 och i Västra Götalands län sedan den 1 januari 1999. För landet i övrigt finns möjligheten till regional samverkan enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen, som trädde i kraft den 1 juli 2002 (prop. 2001/02:7, bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138). Regionala samverkansorgan enligt denna lag finns i Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Hallands och Dalarnas län.

Den regionala samverkan i Skåne län och Västra Götalands län grundas på riksdagsbeslut under riksmötet 1996/97 (prop. 1996/97:36, bet. 1996/97:KU4, rskr. 1996/97:77 och prop. 1996/97:108, bet. 1996/97:BoU13, rskr. 1996/97:228). Verksamheten regleras huvudsakligen i lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning, försökslagen. Lagen har begränsad giltighetstid. Den var till en början bestämd att gälla till och med utgången av år 2002, men giltighetstiden har förlängts till och med utgången av år 2006. Till och med utgången av år 2002 bedrevs försöksverksamhet enligt försökslagen även i Kalmar län och Gotlands län.

Försöksverksamheten enligt försökslagen innebär att det sektorsövergripande regionala utvecklingsansvaret har förts över från länsstyrelserna till regionala självstyrelseorgan i länen. De uppgifter som förts över till dessa organ är beslut om användningen av vissa regionalpolitiska medel och andra utvecklingsmedel, beslut om långsiktig plan för den regionala transportinfrastrukturen samt – utom för Västra Götalands län – fördelning av statsbidrag till regionala kulturinstitutioner. Självstyrelseorganen ansvarar vidare för arbetet med tillväxtavtalen. Ansvaret för kommunal verksamhet har inte förändrats.

Självstyrelseorganen utgörs i de nuvarande försökslänerna, Skåne län och Västra Götalands län, av landstingsfullmäktige, som utgör ett direktvalt organ. Landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen får med stöd av försökslagen betecknas regionfullmäktige respektive regionstyrelsen. Försöksverksamheten innebär i dessa län således att landstingen tillförs nya uppgifter avseende regional utveckling.

Tidigare ingick som nämnts ovan även Gotlands län och Kalmar län i försöksverksamheten. I Gotlands län utgjordes självstyrelseorganet också av en direktvald fullmäktigeförsamling, nämligen kommunfullmäktige, medan självstyrelseorganets ansvar i Kalmar län innehades av ett regionförbund med ett av länets kommuner och landsting valt fullmäktige.

Utom i försökslagen finns regler av betydelse för försöksverksamheten också i ett antal förordningar, såsom i 6–8 §§ förordningen (2002:864) med länsstyrelseinstruktion (tidigare 1997:1258), i 31–36 §§ förordningen (1998:1634) om regionalt utvecklingsarbete och i förordningen (1998:305) om försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet och i olika regeringsbeslut.

Samverkansorganen enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen utgörs av kommunalförbund där samtliga kommuner i länet är medlemmar och där landstinget kan vara medlem. Samverkansorganen skall utarbeta program för länets utveckling och samordna utvecklingsinsatser i länet för att genomföra programmet. De skall ha befogenhet att besluta om länsplaner för regional infrastruktur och om vissa statliga medel för regional utveckling. De skall också ha ansvaret för utveckling och förankring av tillväxtprogram. Som nämnts finns regionala samverkansorgan nu i Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Hallands och Dalarnas län. De nuvarande samverkansorganen i Kalmar län och Gotlands län har under nuvarande mandatperiod till följd av särskilda förordningsbestämmelser samma beslutanderätt om medel för regional utveckling som under försöksperioden.

På Gotland bedrivs också en försöksverksamhet med vidgad samordnad länsförvaltning enligt lagen om sådan verksamhet (SFS 1997:1144). Lagen gäller till utgången av år 2006. Verksamheten innebär att länsarbetsnämnden och skogsvårdsstyrelsen inordnas i länsstyrelsens organisation.

Det regionala utvecklingsansvaret som i försöksverksamheten förts över till de regionala självstyrelseorganen innefattar uppgiften att utarbeta en långsiktig strategi för länets utveckling (regionalt utvecklingsprogram). Utvecklingsprogrammet skall enligt försökslagen innehålla följande uppgifter:

1. analys av utvecklingsmöjligheter och problem i länet,
2. de långsiktiga målen för länets utveckling,
3. en redovisning av vilka åtgärder som bör vidtas för att målen skall kunna uppnås,
4. en redovisning av vilka prioriteringar som är nödvändiga för att förbättra tillväxt, sysselsättning och den inomregionala balansen,
5. en redovisning av hur olika parter förväntas medverka i programmets genomförande,

6. en översiktlig redovisning av hur insatserna skall finansieras.

De bestämmelser som gäller för länsstyrelsens beslut om regionalpolitiska och andra utvecklingsmedel gäller även för självstyrelseorganen. Länsstyrelsen i försökslänerna disponerar en mindre del av de regionala utvecklingsmedlen och kan använda dessa medel för viss projektverksamhet samt uppföljning och utvärdering.

Regler för fördelningen av kulturpolitiska medel har meddelats i förordningen (1998:305) om försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet. Reglerna har förtydligats i olika regeringsbeslut. Förordningen har upphört att gälla men skall tillämpas på det regionala självstyrelseorganet i Skåne län t.o.m. utgången av år 2006. Statsbidrag får fördelas mellan regionala kulturinstitutioner som regeringen har förklarat berättigade till bidrag. För att bidrag skall kunna beviljas krävs att även en kommun eller ett självstyrelseorgan bidrar till institutionens finansiering. Statsbidragets ändamål och syfte preciseras för de olika institutionsslagen i förordningen. Förordningen anger också att de regionala självstyrelseorganen årligen skall rapportera till Statens kulturråd hur medlen har använts. I Västra Götalands län, som aldrig har omfattats av förordningen, har en överenskommelse träffats mellan regionens kulturnämnd och Kulturrådet om en gemensam kulturplanering för perioden 2001–2003. Som grund för överenskommelsen ligger den nationella kulturpolitiken och Kulturrådets övergripande mål men också den kulturpolitiska strategin i Västra Götalands län.

Såväl den fortsatta verksamheten i Skåne län och Västra Götalands län som samverkan enligt den nya lagen om regional samverkan har förutsatts följas upp och utvärderas under den innevarande mandatperioden.

Länsstyrelsens roll som koordinator för länets utveckling och framtid har begränsats i försökslänerna. Dess uppgift att verka för att statlig verksamhet samordnas har dock inte förändrats. Länsstyrelsen har behållit uppgifterna att verka för att statlig verksamhet i länet samordnas och anpassas efter övergripande miljö- och regionalpolitiska mål, samordna de olika sektorerna inom länsstyrelsens ansvarsområde, följa upp och utvärdera olika insatser i länet, vidta lämpliga åtgärder för länets utveckling samt informera regeringen om tillståndet i länet. Den disponerar fortfarande vissa medel, t.ex. för servicelösningar i glesbygd, vissa jämställdhetsprojekt samt uppföljning och utvärdering. Medlen får även användas till medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram.

Ledamöterna i länsstyrelsernas styrelser utses, sedan lagen (1976:891) om val av ledamöter i länsstyrelses styrelse upphört att gälla, av regeringen. Landshövdingen är ordförande i styrelsen.

Bakgrunden till gällande ordning

Försökslagens giltighet var ursprungligen begränsad till utgången av år 2002. En parlamentarisk kommitté, *PARK*, gavs 1997 i uppdrag att dels utvärdera försöksverksamheten, dels utforma vissa förslag om den framtida regionala organisationen.

I sitt slutbetänkande Regionalt folkstyre och statlig länsförvaltning (SOU 2000:85) ansåg PARK att utvärderingen inte utgjorde tillräckligt underlag för beslut om en permanentning av försöksverksamheten med ändrad ansvarsfördelning och därmed inte heller för beslut om avveckling. Kommittén lämnade förslag om dels fortsatt och utvidgad försöksverksamhet, dels en tydligare ansvarsfördelning mellan stat och självstyrelseorgan i försökslänen.

Kommittén ansåg att en tydligare ansvarsfördelning mellan länsstyrelserna och självstyrelseorganen skulle genomföras. Innebörden av detta skulle vara att länsstyrelserna inom sina verksamhetsområden företräder den nationella politiken och bevakar att nationella mål får genomslag i länet samt att landshövdingen företräder staten och de nationella intressena inom myndighetens verksamhetsområden, medan självstyrelseorganen har det regionala utvecklingsansvaret och företräder länet i regionala utvecklingsfrågor.

Självstyrelseorganen skulle överta samtliga uppgifter och resurser avseende regionalpolitik och regional näringspolitik samt planering av regional transportinfrastruktur från länsstyrelserna. Självstyrelseorganen skulle ges hela beslutsansvaret för fördelning av statliga medel för regionala utvecklingsprojekt samt rätt att disponera och själva betala ut de regionalpolitiska medel och andra utvecklingsmedel som de beviljar. De skulle få ansvaret för den löpande uppföljningen av det regionala utvecklingsarbetet.

Även länsstyrelsernas ansvar för regional projektverksamhet i fråga om jämställdhet skulle föras över till självstyrelseorganen. Det politiska inflytandet på regional nivå över miljöstrategiarbetet skulle utökas genom att länsstyrelsens beslut om regionalisering av de nationella miljömålen skulle ske efter samråd med det regionala självstyrelseorganet.

Självstyrelseorganen skulle vidare ges befogenhet att själva avgöra till vilka regionala kulturinstitutioner som statsbidraget fördelas. En överenskommelse om den övergripande inriktningen på bidragsanvändningen skulle träffas mellan staten och självstyrelseorganen. Ansvaret för fördelning av utvecklingsmedel till regionala kulturinstitutioner skulle också överföras till självstyrelseorganen.

Regeringen redovisade sitt ställningstagande till kommitténs förslag i en proposition till riksdagen hösten 2001 (prop. 2001/02:7). Regeringen ansåg att försöksverksamheten borde avslutas och föreslog att i stället ordningen med kommunala samverkansorgan skulle införas. För Skåne län och Västra Götalands län skulle under tiden 2003–2006 de regionala självstyrelseorganen utgöra samverkansorgan och ha beslutanderätt över motsvarande regionalpolitiska medel som självstyrelseorganen haft. Uppgiften att besluta om fördelning av kulturbidrag, som ingått i försöksverksamheten utom för Västra Götalands län, skulle dock inte handhas av samverkansorganen utan av Statens kulturråd.

Vid riksdagens behandling av propositionen väcktes ett antal motioner med yrkanden om avslag på propositionen. Motioner om fortsatt och utvidgad försöksverksamhet tillsammans med förberedelser för permanentning av verksamheten väcktes av samtliga partier utom Socialdemokraterna och Mo-

deraterna. Moderaterna motionerade om fortsatt försöksverksamhet i Skåne län och avslutande av verksamheten i Västra Götalands län. Riksdagsbeslutet tillkom efter det att Socialdemokraterna beslutat att ställa sig bakom fortsatt verksamhet enligt försökslagen i såväl Skåne län som Västra Götalands län under tiden t.o.m. utgången av år 2006 (bet. 2001/02:KU7).

I propositionen aviserades också en *översyn av ansvarsfördelningen* mellan staten, kommunerna och landstingen. Utgångspunkten för en sådan översyn borde vara upprätthållandet av en långtgående kommunal självstyrelse inom ramen för ett starkt nationellt ansvar för medborgarnas välfärd i hela landet. Översynen borde också innefatta den nuvarande samhällsorganisationens förutsättningar att klara välfärdsåtaganden i perspektivet av de stora samhällsförändringar, inte minst befolkningsomflyttningar, som Sverige genomgår. En grundläggande princip för översynen borde enligt regeringen vara en fortsatt solidarisk finansiering av samhällets välfärdsåtagande. Samverkan inom EU och med dess olika institutioner utgjorde ytterligare ett viktigt skäl för en mer genomgripande översyn av den politiska strukturen.

Motioner

Yrkanden om permanentning och utvidgning av försöksverksamheten med regionbildningar eller om fortsatt försöksverksamhet med inriktning på permanentning och utvidgning framställs i flera motioner.

I en kommittémotion från Folkpartiet liberalerna, *motion 2002/03:K385 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) yrkande 4*, begärs ett tillkännagivande om demokrati i regionerna. Motionärerna anför att medborgarnas inflytande på den regionala nivån bör stärkas genom direktvalda regionfullmäktige som på sikt bör ersätta landstingen och dessutom ta över betydande delar av länsstyrelsernas och andra statliga länsorgans uppgifter. Motionärerna anser att det finns goda skäl att redan nu ge signaler att försöksverksamheten med förändrad regional ansvarsfördelning i de län som tillämpar systemet med direktvalda regionala organ bör permanentas och utvecklingen i denna riktning fortsätta. Även i en annan kommittémotion från Folkpartiet liberalerna, som handlar om regionalpolitiken, *motion 2002/03:N267 av Yvonne Ångström m.fl. (fp) yrkande 21*, begärs ett tillkännagivande om direktvalda regionfullmäktige.

I *motion 2002/03:K248 av Ulf Nilsson m.fl. (fp)* begär motionärerna, som samtliga företräder valkretsar i Skåne, tillkännagivanden om att möjligheter på nytt bör skapas att låta regioner och landsting bedriva försöksverksamhet med regionalt självstyre (*yrkande 3*), att försöksverksamheten med regionalt självstyre i Skåne bör permanentas (*yrkande 1*) samt att ansvarsfördelningen mellan regionala och statliga organ i regionen bör tydliggöras (*yrkande 2*). En tydligare ansvarsfördelning innebär enligt motionärerna att länsstyrelsen företräder staten och ett regionparlament företräder regionen/länet. Fler områden bör definieras som ett regionalt ansvar, och PARK:s förslag bör betraktas som minimum för vad som skall betraktas som regionalt ansvar. Resurser som avser regionalpolitik, regional näringspolitik, planering av regional transportinfrastruktur, statliga medel för utvecklingsprojekt och fördelning av

utvecklingsmedel till regionala kulturinstitutioner bör ligga inom regionens ansvar.

I motion 2002/03:N397 av Martin Andreasson m.fl. (fp) yrkande 22 begär motionärerna, som kommer från Stockholms kommun och län, ett tillkännagivande om en bättre regional demokrati och ett större regionalt självstyre genom ett ökat inflytande för landstinget. Motionärerna vänder sig emot tanken att ett kommunalförbundsliknande organ skall överta uppgifter från länsstyrelsen i länet. De anser att ett vidgat regionalt självstyreansvar bör införas i Stockholms län genom att uppgifter förs över från länsstyrelsen till landstinget. De anser att en sådan åtgärd är angelägen för att främja regionens utveckling, ett rationellt användande av begränsade resurser och en nödvändig demokratisk förankring av ofta kontroversiella avgöranden. Ansvarsfördelningen mellan kommunerna och landstinget skall inte påverkas.

I en kommittémotion från Kristdemokraterna, motion 2002/03:K376 av Ingvar Svensson m.fl. (kd), begärs ett tillkännagivande för regeringen om att modellen med regionala självstyreorgan skall införas i hela landet med direktval till de regionala självstyreorganen. Motionärerna hänvisar till PARK:s överväganden och förslag samt framhåller att en av folket vald fullmäktigeförsamling alltid har ett högre demokratiskt värde än en indirekt vald sådan församling. Riksdagen bör enligt motionärerna ompröva sitt beslut från det föregående riksmötet om regional samverkan.

I en partimotion från Centerpartiet, motion 2002/03:K241 av Maud Olofsson m.fl. (c), begär motionärerna att regeringen skall lägga fram förslag till ett regelverk för permanenta, direktvalda, regionala styrelseorgan från 2007 (yrkande 17), att i avvaktan på en sådan permanentning försöksverksamheten bör kunna utvidgas genom att ansökningar om att på försök få bilda nya regioner med direktvalda regionfullmäktige behandlas välvilligt (yrkande 16), att regeringen gör en översyn av grundlagen rörande bildandet av regioner (yrkande 20) samt att ansvaret för EU-stödet bör överlätas på regionerna (yrkande 21).

Utgångspunkten för den fortsatta regionaliseringen i Sverige bör enligt motionärerna vara att

- ett permanent regelverk finns så att de regioner som vill kan välja regionfullmäktige i valet 2006 och börja verka fr.o.m. den 1 januari 2007,
- alla regioner har ett direktvalt regionfullmäktige med beskattningsrätt,
- regionerna kan ta över landstingens uppgifter, dvs. det skall endast finnas ett politiskt direktvalt organ på regional nivå,
- regionerna ges egen beslutanderätt i fråga om infrastrukturplaner, tillväxtplaner och fördelning av utvecklingsmedel, dvs. besluten bör inte villkoras med godkännande av regeringen eller statliga myndigheter,
- de i regionen ingående kommunerna är oförhindrade att öka regionens kompetens genom att avstå egen kompetens,

- regeringsformen, liksom kommunallagen, vallagen och indelningslagen ses över för att erkänna regionbildningarna som en självständig politisk nivå.

Enligt motionen finns det i ett regionaliserat Sverige inget behov av den typ av samlad statlig regional närvaro som länsstyrelserna utgör, även om de statliga verksamheter som har regional närvaro bör samordnas och samarbeta. I *yrkande 19* begärs därför ett tillkännagivande om att landshövdingeämbetet och länsstyrelserna i deras nuvarande form bör avvecklas.

Jan Andersson (c), som är vald för Hallands län, anför i *motion 2002/03:K290* att Hallandsförbundet kommer att starta och utveckla sin verksamhet för att bidra till den regionala utvecklingen i länet. Motionären anser att förbundets fullmäktige bör kunna utses genom direktval och begär ett tillkännagivande för regeringen om direktval till regionfullmäktige.

I *motion 2002/03:N340 av Johan Linander och Lars-Ivar Ericson (c) yrkande 16* begär motionärerna, som båda är valda för skånska valkretsar, ett tillkännagivande om ett ökat regionalt självstyre i Skåne. Region Skåne med ett direktvalt regionfullmäktige bör enligt motionärerna redan nu få ta över ansvaret för arbetsmarknadspolitiken inklusive de statliga arbetsmarknadspengarna. Regionen bör också få fördela de statliga kulturanslagen utan statliga riktlinjer och ta över det strategiska regionala miljö- och jämställdhetsansvaret från länsstyrelsen. Vidare bör landshövdingeämbetet avskaffas.

I *motion 2002/03:N302 av Ingegerd Saarinen och Lotta N Hedström (mp) yrkande 23* begärs ett tillkännagivande om direktvalda regionfullmäktige. Sådana bör enligt motionärerna överta uppgifter från länsstyrelserna och landstingen.

I *motion 2002/03:K253 av Peter Danielsson och Tobias Billström (m) yrkande 1* begär motionärerna, som företräder skånska valkretsar, tillkännagivanden om att försöket med utökat regionalt självstyre i Region Skåne bör permanentas (*yrkande 1*) och om att möjligheterna bör utredas att överföra fler ansvarsområden till självstyrelseorganet i Region Skåne (*yrkande 2*). Motionärerna anser att Skåne utgör en tydligt geografiskt avgränsad region samt att dess position i södra Östersjön och i Öresundsregionen ökar behovet av ett regionalt organ som kan föra Skånes talan angående exempelvis integration över sundet, infrastruktur, samarbeten och olika former av gränsproblematik. Ytterligare ansvarsområden som bör kunna övertas av regionen är enligt motionärerna infrastruktursatsningar, kultursatsningar, utbildning och andra frågor som anknyter till det regionala utvecklingsarbetet.

I *motion 2002/03:K265 av samma motionärer* begärs tillkännagivanden om att merparten av uppgifterna för Länsstyrelsen i Skåne bör överföras till självstyrelseorganet Region Skåne (*yrkande 1*) och om att – eftersom det s.k. företräderskapet för Skåne redan övergått till självstyrelseorganet – ämbetet som landshövding i Skåne omedelbart bör avskaffas (*yrkande 2*).

I *motion 2002/03:K251 av Cecilia Widegren m.fl. (m) yrkande 1* begär motionärerna, som kommer från valkretsar i Västra Götalands län, ett tillkännagivande om att Västra Götalandsregionen som en direktvald politisk nivå

med beskattningsrätt bör avskaffas. Motionärerna anför att regionen saknar folklig förankring. Frivilligt kommunalt samarbete i olika konstellationer beroende på vilka frågor som är aktuella vore enligt motionärerna att föredra framför den form som regionen tagit med en stor och otymplig politisk överbyggnad. De kritiserar att regionförsöket förlängts i ytterligare fyra år utan en noggrann utvärdering av uppnådda resultat.

I en partimotion från Moderata samlingspartiet, *motion 2002/03:K379 av Bo Lundgren m.fl. (m)*, begärs tillkännagivanden om att landstingen bör avvecklas som en del av en större hälso- och sjukvårdsreform (*yrkande 3*) och om att frågor som kräver samverkan i större regioner bör lösas genom institutionella arrangemang från fall till fall t.ex. genom samverkan i kommunal- eller regionalförbund (*yrkande 4*).

Övrigt

Uppgiftsfördelningsutredningen

Regeringen beslutade den 23 januari 2003 direktiv (dir. 2003:10) till den utredning om en översyn av ansvarsfördelningen mellan staten, kommunerna och landstingen som först aviserats i regeringens proposition om regional samverkan och statlig länsförvaltning, och som nämnts ovan.

Kommittén, som skall vara parlamentariskt sammansatt, skall bedriva sitt arbete i två etapper.

I den första etappen skall kommittén identifiera, belysa och övergripande analysera de samhällsförändringar som inverkar på och skulle kunna föranleda förändringar av strukturen och uppgiftsfördelningen i relationen mellan staten, landstingen och kommunerna. Kommittén skall även identifiera, belysa och övergripande analysera de samhällsförändringar som inverkar på och skulle kunna föranleda förändringar av strukturen och uppgiftsfördelningen i relationen mellan regeringen och de statliga förvaltningsmyndigheterna. Kommittén skall i sitt arbete utgå från en övergripande beskrivning av rådande struktur och uppgiftsfördelning, där såväl brister som förtjänster med nuvarande ordning identifieras. För den första etappen skall kommittén redovisa ett delbetänkande senast den 15 december 2003.

I den andra etappen skall kommittén göra en fördjupad analys och bedömning av strukturen och uppgiftsfördelningen. Kommittén skall också i de delar där den finner det motiverat föreslå förändringar. Regeringen avser att återkomma med tilläggsdirektiv för denna del av uppdraget.

Kommittén skall i sitt arbete särskilt uppmärksamma bl.a. hur internationaliseringen, särskilt samarbetet inom EU, påverkar det svenska politiska och administrativa systemet och ägna särskild uppmärksamhet åt den regionala nivåns roll.

Tidigare utskottsbehandling

Vid behandlingen av frågorna om regionbildning under förra årets riksmöte (bet. 2001/02:KU7) anförde utskottet att forskare och remissinstanser pekat

på att det kunde behövas 10–20 år innan mer säkra slutsatser kunde dras om de demokratiska effekterna av den försöksverksamhet som bedrivits, och utskottet ansåg att det inte var rimligt att vänta så länge med att införa förutsättningar för samverkan i samtliga län. Utskottet delade i princip regeringens uppfattning om formerna för den fortsatta regionala samverkan. Någon generell förlängning av den gällande försökslagens giltighet borde därför inte ske, och inte heller borde försöksverksamheten utvidgas till att omfatta ytterligare län. Av detta följde att något tillkännagivande om förberedelser för permanentning av den pågående försöksverksamheten inte heller var påkallad. Enligt utskottets uppfattning låg det ett värde i att verksamheten i Skåne län och Västra Götalands län fortgår helt oförändrat under ytterligare en mandatperiod. Utskottet föreslog därför att giltigheten av försökslagen skulle förlängas såvitt avser verksamheten i dessa län och att de således borde undantas från den nya lagen om samverkansorgan i länen. – Reservation avgavs i olika hänseenden av dels kd, c, fp och mp, dels m.

Utskottet avstyrkte i samma betänkande på förslag av bostadsutskottet yrkanden om att avskaffa landshövdingeämbetet och länsstyrelserna i deras nuvarande form.

Utskottet hänvisade till den redovisade bedömningen av regionbildningsfrågan när den på nytt aktualiserades motionsvis i betänkande 2001/02:KU14.

Frågan om översyn av grundlagen rörande bildandet av regioner behandlades senast i utskottets betänkande 2001/02:KU13. Utskottet ville – med anledning av ett motionsyrkande om att direktvalda regionfullmäktige skall bekräftas genom att grundlagen ses över så att regionfullmäktige kan erkännas – framhålla att riksdagen nyligen hade beslutat att försöksverksamheten med regionala självstyrelseorgan skulle fortsätta oförändrad under nästa mandatperiod i Skåne län och Västra Götalands län samt att verksamheten i dessa län skulle bli föremål för utvärdering, liksom verksamheten i övriga län enligt den vid samma tillfälle beslutade lagen om samverkansorgan kontinuerligt skulle följas upp och utvärderas. Mot denna bakgrund fann utskottet det inte påkallat att vidta någon åtgärd med anledning av vad som anfördes i den nämnda motionen. Den avstyrktes därför. – Reservation avgavs av c.

Utskottet behandlade i sitt betänkande 2001/02:KU7 också en motion om att avveckla landstingen som politisk nivå. Utskottet vidhöll sin uppfattning från tidigare att det inte då fanns anledning att ifrågasätta landstingens roll i den svenska demokratin men erinrade också om att frågan kunde komma att beröras inom den översyn av uppgiftsfördelningen som regeringen aviserat. – Reservation avgavs av m.

I samma betänkande behandlades en motion om större frihet för Stockholmsregionen att organisera sig enligt sina särskilda förutsättningar. Utskottet redovisade regeringens uttalanden i propositionen om att landstinget i Stockholms län sedan länge har ansvarat för vissa regionala utvecklingsuppgifter i länet samt att – utan att det är reglerat av statsmakterna – ett samarbetsförhållande etablerats mellan landstinget, länsstyrelsen och kommunerna som har likhet med vad som gäller i försökslänen Skåne län och Västra Göta-

lands län. Utskottet hänvisade till vad som framhållits i propositionen om att kommunerna i Stockholms län, liksom i andra län, har möjlighet såväl att bilda ett kommunalförbund som kan utgöra samverkansorgan i länet som att behålla nuvarande samverkansformer. Utskottet ansåg inte att något tillkännagivande enligt motionen behövdes.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade så sent som i januari 2002 att försöksverksamheten i Skåne län och Västra Götalands län, där landstingsfullmäktige utgör den direktvalda beslutande regionfullmäktigeförsamlingen, skall fortgå i oförändrad form t.o.m. utgången av år 2006 samtidigt som det öppnades möjlighet att i övriga län bilda samverkansorgan enligt den nya lagen. Sådana har nu också bildats i flera län. Uppföljning och utvärdering skall göras av verksamheterna både enligt försökslagen och enligt den nya lagen om samverkansorgan.

Enligt utskottets uppfattning finns det inte skäl för riksdagen att nu göra några ändringar i beslutet om formerna för den regionala samverkan. Utskottet beaktar härvid också den allmänna översyn av uppgiftsfördelningen mellan staten, kommunerna och landstingen som regeringen nyligen beslutat om och i vilken särskild uppmärksamhet skall ägnas åt den regionala nivåns roll.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2002/03:K385 (fp) yrkande 4, 2002/03:N267 (fp) yrkande 21, 2002/03:K248 (fp) yrkandena 1–3, 2002/03:N397 (fp) yrkande 22, 2002/03:K376 (kd), 2002/03:K241 (c) yrkandena 16, 17 och 21, 2002/03:K290 (c), 2002/03:N340 (c) yrkande 16 i denna del, 2002/03:N302 (mp) yrkande 23, 2002/03:K253 (m) yrkandena 1 och 2, 2002/03:K265 (m) yrkande 1 och 2002/03:K251 (m) yrkande 1. Utskottet finner det, liksom under föregående riksmöte, inte heller påkallat att vidta någon åtgärd med anledning av det i motion 2002/03:K241 (c) yrkande 20 framförda förslaget att se över grundlagen.

Utskottet finner inte heller skäl att ändra sitt ställningstagande i fråga om länsstyrelsernas ledning. Motionerna 2002/03:K241 (c) yrkande 19, 2002/03:K265 (m) yrkande 2 och 2002/03:N340 (c) yrkande 16 i denna del avstyrks därmed.

Utskottet vidhåller även sin uppfattning från tidigare att det inte finns anledning att nu ifrågasätta landstingens roll i den svenska demokratin men erinrar om att frågan aktualiseras inom den översyn av uppgiftsfördelningen som regeringen aviserat. Motion 2002/03:K379 (m) yrkandena 3 och 4 avstyrks därmed.

Samverkan över nationsgränser

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning främst till pågående beredningsarbete motioner om åtgärder för att underlätta samverkan över nationsgränser.

Motioner

Samverkan över den finsk-svenska gränsen tas upp i *motion 2002/03:K418 av Lennart Klockare och Birgitta Ahlqvist (s)*, där det begärs ett tillkännagivande om kommunalförbund mellan Haparanda och Torneå kommuner. Motionärerna hänvisar till det gränssamarbete som pågår inom ramen för samarbetsorganet Provincia Bothniensis. Samarbetsorganet saknar dock status som juridisk person, vilket innebär problem, och regeringen bör enligt motionärerna återkomma med förslag som innebär att kommunalförbund kan bildas mellan de två kommunerna.

Två motioner tar upp möjligheterna till samverkan i Öresundsområdet.

I *motion 2002/03:K402 av Kent Härstedt (s)* begärs ett tillkännagivande om att ett forum för kontinuerlig dialog bör inrättas mellan beslutsfattare på bägge sidor av Öresund. Motionären framhåller att tusentals människor dagligen pendlar till och från sina jobb över Öresund och att företag och organisationer marknadsför sig på båda sidor sundet, att på skånska universitet och högskolor ofta framhålls vikten av de nära förbindelserna med studenter, institutioner och näringsliv i Köpenhamn och att arbetsmarknad, utbildning, infrastruktur och företagande till stor del utgår från det nära grannskapet mellan Skåne och Själland. Öresundsregionen blir på flera sätt alltmer integrerad. Olika lagstiftning eller olika tillämpning innebär svårigheter för pendlare. Andra svårigheter kan vara följd av utflaggningar av fartyg, olika syn på bro- och båtavgifter, olika alkoholpolitik, olika syn på prostitution m.m. Andra problem som ökar vikten av samarbete över gränserna handlar om narkotika-, sprit- och cigarettsmuggling, luftföroreningar och livsmedelshandling. Motionären anför att det saknas ett gemensamt forum för människor att mötas, där gemensamma frågor kan kanaliseras och föras fram på ett demokratiskt sätt. Han anser därför att möjligheter bör skapas för att etablera ett forum där riksdagsledamöter, folketingsledamöter samt regionala och kommunala företrädare i Skåne och Själland får tillfälle att mötas över gränserna och diskutera viktiga frågor. Forumet borde kunna mötas åtminstone två gånger per år.

I *motion 2002/03:N346 av Cristina Husmark Pehrsson och Margareta Pålsson (m) yrkande 3* begär motionärerna ett tillkännagivande om behovet av regionala särlösningar och ett flexiblere regelverk utan att för den delen skapa rättsotrygghet. Syftet med ett sådant regelverk skulle vara att underlätta ökad integration i den dansk-svenska gränsregionen. Lösningar finns enligt

motionärerna på andra håll i Europa, t.ex. i Tyskland, Schweiz, norra Italien och Nederländerna.

Övrigt

Utredningsbetänkande

Regeringen beslutade år 2001 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att undersöka de rättsliga förutsättningarna för att svenska kommuner skall kunna samarbeta med finska och andra utländska kommuner i gemensamma offentlighetsrättsliga samarbetsorgan.

Gränskommunutredningen (Ju 2001:05, dir. 2001:39) överlämnade i oktober 2002 sitt betänkande Ett internationellt kommunalförbund (SOU 2002:84) med bilagedel (SOU 2002:85). Utredningen framhåller att det för att ett internationellt kommunalförbund skall kunna bildas – med hänsyn till reglerna i 10 kap. regeringsformen och folkrättsliga principer – krävs att det sker genom en internationell överenskommelse och att kommunalförbundets befogenheter skall anges i överenskommelsen.

Utredningen föreslår att en internationell överenskommelse träffas mellan Sverige och Finland med syftet att ett internationellt kommunalförbund bildas mellan Haparanda kommun och Torneå stad. Utredningen har utarbetat ett förslag till en sådan överenskommelse. Förslaget avses också kunna bli modell för senare överenskommelser om internationella kommunalförbund mellan andra kommuner.

I utredningsbetänkandet görs en jämförelse mellan svensk och finsk kommunalrätt. Utöver förslag i sakfrågan innehåller betänkandet, liksom direktiven, redogörelser för gränssamarbete under ett decennium och för nordiska och europeiska överenskommelser. Betänkandet innehåller vidare i bilagedelen en studie över gränsöverskridande samarbete på lokal och regional nivå inom EU.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Remisstiden går ut den 7 april 2003.

Nordiskt samarbete, Öresundsregionen

Inom Nordiska rådet och ministerrådet pågår arbete för att underlätta det nordiska samarbetet.

Sverige är under år 2003 ordförande för det nordiska regeringssamarbetet inom Nordiska ministerrådet. Temat för det svenska ordförandeskapet är Integration Norden. En aspekt på denna integration rör integrationen mellan de nordiska länderna. I det svenska ordförandeskapsprogrammet framhåller regeringen att kommuners och regioners roll har förändrats samt att beskrivningen ”regionernas Europa” visar på det gränsöverskridande samarbetets ökade roll och att samarbete mellan regioner prioriteras i det nordiska regionalpolitiska samarbetsprogrammet 2001–2005. Sverige avser att under sitt ordförandeskap verka för att olika gränshinder och onödig byråkrati avskaffas

och följa upp den rapport Nordbornas rättigheter (ANP 2002:719) som lagts fram under 2002 samt driva arbetet vidare.

Regeringen pekar också på att det gränsöverskridande samarbetet mellan Sverige och Danmark har fördjupats och att länderna bedriver ett systematiskt arbete för att gemensamt söka lösningar på de problem som enskilda och företag stöter på i regionen.

Öresundskommittén är ett samarbetsforum för regionala och lokala politiker på båda sidor sundet. Medlemsorgan i kommittén är svenska och danska kommuner och amt i Öresundsregionen. Region Skåne ingår i forumet. Medlemsorganen utser själva sina representanter i kommittén, som utgörs av danska och svenska politiker. De båda staterna har observatörer i kommittén. Den möts minst två, men normalt fyra, gånger om året. Kommittén finansieras genom medlemsbidrag. Kommittén får därutöver bidrag från Nordiska ministerrådet och viss extern projektfinansiering.

Statsrådet Berit Andnor besvarade den 28 januari 2003 en interpellation om nordisk integration med särskild inriktning på Öresundsområdet. I svaret betonade hon att Sverige som ordförande i det nordiska regeringssamarbetet i år ger stark prioritet åt arbetet med att avskaffa olika gränshinder samt pekade på att förre danske statsministern Poul Schlüter fått uppdraget att som hennes särskilde representant arbeta med att undanröja gränshinder mellan de nordiska länderna. Hon framhöll vidare i fråga om arbetet i Regeringskansliet bl.a. de förhandlingar som pågått och alltjämt pågår mellan de svenska och danska skatteministerierna.

Uppgiftsfördelningsutredningen

I de ovan nämnda direktiven till uppgiftsfördelningsutredningen nämns som exempel på hur Sverige påverkas alltmer av omvärlden det gränsregionala samarbetet inom det ekonomiska och sociala området som sker inom ramen för EU-kommissionens gemenskapsinitiativ samt att behovet av samarbete över nationsgränserna dessutom kommer att öka genom att unionen år 2004 utökas med ett antal nya länder.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade motioner av liknande slag under de två närmast föregående riksmötena (bet. 2000/01:KU12 resp. 2001/02:KU14). Utskottet avstyrkte motionerna med hänvisning till att Gränskommunutredningens arbete borde avvaktas.

Utskottets ställningstagande

Ett förslag med syftet att möjliggöra kommunalförbund över nationsgränserna bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet anser att denna beredning skall avvaktas och avstyrker motion 2002/03:K418 (s).

Utskottet hänvisar även i fråga om behovet av samverkan i Öresundsregionen som tas upp i motionerna 2002/03:K402 (s) och 2002/03:N346 (m)

yrkande 3 till beredningen av Gränskommunutredningens betänkande samt till arbetet inom Nordiska rådet och ministerrådet. Utskottet anser inte att något tillkännagivande behövs med anledning av de nämnda motionerna. De avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Regionala självstyrelseorgan (punkt 1)

av Helena Bargholtz (fp), Ingvar Svensson (kd), Kerstin Lundgren (c), Gustav Fridolin (mp) och Liselott Hagberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ger som sin mening regeringen till känna vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:K241 yrkandena 16, 17, 20 och 21, 2002/03:K248 yrkandena 1–3, 2002/03:K253 yrkandena 1 och 2, 2002/03:K265 yrkande 1, 2002/03:K290, 2002/03:K376, 2002/03:K385 yrkande 4, 2002/03:N267 yrkande 21, 2002/03:N302 yrkande 23, 2002/03:N340 yrkande 16 i denna del och 2002/03:N397 yrkande 22 och avslår motion 2002/03:K251 yrkande 1.

Ställningstagande

Inom PARK förelåg bred enighet om framtidsinriktningen för regionernas utveckling. Vi anser att den ordning som infördes genom riksdagens beslut under föregående riksmöte är olycklig. Det rimliga hade varit att under denna mandatperiod fortsätta försöksverksamheten och utvidga den med sikte på att under nästa mandatperiod fatta beslut om att permanenta det regionala självstyret.

Enligt vår mening skall subsidiaritetsprincipen vara central i arbetet för maktindelningen mellan samhällets olika nivåer. Principen vilar på två grundsatser: dels att det som en gemenskap kan sköta på ett ändamålsenligt sätt skall den gemenskapen också få sköta, dels att de överordnade gemenskaperna, t.ex. staten, har skyldighet att stödja där det behövs. Detta stöd skall respektera de enskilda människornas rättigheter och gemenskapernas eget kompetensområde. En renodling i ansvarsfördelningen mellan staten och självstyrelseorganen bör vara en grundläggande princip. Den ordning som infördes med regionala samverkansorgan innebär en maktcentralisering, medan utgångspunkten i stället bör vara den grundläggande principen att beslut skall fattas så nära de berörda som möjligt.

Ordningen med regionala samverkansorgan innebär att det regionala företärdarskapet blir oklart, och otydligheten ökar i relationen till omvärlden. I stället för självständiga, starka regionorgan skapas kommunalförbund som ger varje kommun vetorätt i varje fråga. I de kommunalförbund som samverkans-

organen utgör är dessutom enbart de större partierna representerade, vilket gör att den politiska mångfalden och representativiteten minskar. Det gör att medborgarinflytandet och genomskinligheten försvagas och att ansvarsutkrävande försvåras. Grunden för att regionerna skall kunna ta över centrala välfärdsuppgifter och andra uppgifter på eget ansvar är att det finns möjlighet att utkräva ansvar enligt demokratins principer. Det centrala organet i regionbildningarna bör därför vara fullmäktigeförsamlingarna.

Vi anser inte att möjligheten att bilda samverkansorgan kan ersätta möjligheten att bilda regionala självstyrelseorgan med större ansvar och större resurser än dessa samverkansorgan. Den tidigare inledda regionaliseringen kan inte stoppas. Vi anser därför att tydliga besked bör ges om att utrymmet successivt kommer att ökas för det regionala självstyret och att ansökningar från länen att få bilda regioner med självstyrelseorgan bör bemötas välvilligt så att regeringen återkommer till riksdagen med förslag som gör det möjligt att bilda nya sådana regioner. Siktet bör därvid vara inställt på en permanent lösning i form av ett fast institutionellt ramverk.

Ett permanentande av regionerna bör präglas av den tilltro till lokala och regionala folkvaldas förmåga att ta ansvar också för stora beslut som var vägledande då försöksverksamheten inleddes. En övergång från försök till permanenta regioner bör naturligen föra med sig ökade befogenheter för regionerna att fatta beslut.

Sammanfattningsvis bör enligt vår uppfattning följande vara utgångspunkterna för den fortsatta regionaliseringen i Sverige:

- Ett permanent regelverk bör finnas så att de regioner som så vill kan välja regionfullmäktige i valet 2006 och börja verka från den 1 januari 2007.
- Alla regioner bör ha ett direktvalt regionfullmäktige med beskattningsrätt.
- Regionerna bör ta över även landstingens uppgifter – det skall endast finnas ett politiskt tillsatt organ på regional nivå.
- Regionerna bör ges egen beslutanderätt i fråga om infrastrukturplaner, tillväxtplaner och fördelning av utvecklingsmedel, dvs. besluten bör inte villkoras med godkännande av regeringen eller statliga myndigheter.
- De i regionen ingående kommunerna bör vara oförhindrade att öka regionens kompetens genom att avstå egen kompetens.
- Regeringsformen, liksom kommunallagen, vallagen och indelningslagen, bör ses över för att erkänna regionbildningarna som en självständig politisk nivå.

Riksdagen bör begära förslag från regeringen till en permanent lösning i enlighet med vad ovan anförts.

2. Länsstyrelsernas ledning (punkt 2)

av Kerstin Lundgren (c).

– under förutsättning av bifall till reservation 1 –

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ger som sin mening regeringen till känna vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:K241 yrkande 19, 2002/03:K265 yrkande 2 och 2002/03:N340 yrkande 16 i denna del.

Ställningstagande

I ett regionaliserat Sverige finns enligt min mening inget behov av den typ av samlad statlig regional närvaro som länsstyrelserna utgör, även om de statliga verksamheter som har regional närvaro bör samordnas och samarbeta. I samband med förberedelser för en regionalisering bör därför landshövdingeämbetet och länsstyrelserna i deras nuvarande form avvecklas. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna som sin mening.

3. Landstingen (punkt 3)

av Gunnar Hökmark (m), Henrik S Järrel (m) och Nils Fredrik Aurelius (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ger som sin mening regeringen till känna vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:K379 yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Vi ifrågasätter om det är ändamålsenligt att även i framtiden ha två kommunala nivåer. Landstingen bör därför, som en del av en större reform av hälso- och sjukvården, avvecklas. Frågor som kan kräva samverkan i större regioner kan och bör enligt vår uppfattning lösas genom institutionella arrangemang från fall till fall, t.ex. genom samverkan i kommunalförbund. Frågan om landstingens avveckling bör utredas i samband med den översyn av uppgifts- och ansvarsfördelning som regeringen nu har beslutat om.

Riksdagen bör med bifall till motion 2002/03:K379 yrkandena 3 och 4 som sin mening ge regeringen till känna vad vi anfört.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Regionala självstyrelseorgan (punkt 1)

av Mats Einarsson (v).

Vänsterpartiet anser att den regionala demokratin bör stärkas genom att direktvalda regionfullmäktige ges ansvaret för såväl de nuvarande landstingens uppgifter som huvuddelen av statens uppgifter på regional nivå. Därigenom blir den politiska tydligheten och möjligheten att utkräva politiskt ansvar störst. Ett regionfullmäktige innebär, till skillnad från kommunalförbundsmodellen, inte heller någon utökad organisation, utan är en omfördelning av resurser, ansvar och kompetens.

I samband med riksdagens beslut i början av 2002 (bet. 2001/02:KU7 Regional samverkan och statlig länsförvaltning) biträdde dock Vänsterpartiets ledamöter den kompromiss som innebär en fortsatt försöksverksamhet i Västra Götaland och Skåne, samtidigt som en ny form för regional samverkan i form av kommunalförbund öppnades för dem som så önskar. Vänsterpartiet står fast vid detta beslut, och jag kan därför inte heller nu stödja de yrkanden som innebär en omedelbar begäran om ny lagstiftning. Efter försöksperiodens utgång 2006 bör dock en permanent lagstiftning införas. Direktvalda regionfullmäktige kommer då med all säkerhet att framstå som den naturliga lösningen, och jag anser att arbetet med att utarbeta denna lagstiftning bör inledas så snart som möjligt.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2002

2002/03:K241 av Maud Olofsson m.fl. (c):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortsatt försöksverksamhet med regionbildningar.
17. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ett regelverk för permanenta, direktvalda, regionala styrelseorgan från 2007 i enlighet med vad i motionen anförs.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avveckling av landshövdingeämbetet och länsstyrelserna i deras nuvarande form.
20. Riksdagen begär att regeringen gör en översyn av grundlagen rörande bildandet av regioner i enlighet med vad i motionen anförs.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överlåta ansvaret för EU-stödet på regionerna.

2002/03:K248 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att permanenta försöksverksamheten med regionalt självstyre i Skåne.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan regionala och statliga organ i regionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att tillåta regioner och landsting att bedriva försöksverksamhet med regionalt självstyre.

2002/03:K251 av Cecilia Widegren m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa Västra Götalandsregionen som en direktvald politisk nivå med beskattningsrätt.

2002/03:K253 av Peter Danielsson och Tobias Billström (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försöket med utökat regionalt självstyre i Region Skåne bör permanentas.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheterna att överföra fler ansvarsområden till självstyrelseorganet i Region Skåne.

2002/03:K265 av Tobias Billström och Peter Danielsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om överförandet av uppgifter från Länsstyrelsen i Skåne till självstyrelseorganet Region Skåne.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett omedelbart avskaffande av ämbetet som landshövding i Skåne.

2002/03:K290 av Jan Andersson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om direktval till regionfullmäktige.

2002/03:K376 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att modellen med regionala självstyrelseorgan skall införas i hela landet med direktval för de regionala självstyrelseorganen.

2002/03:K379 av Bo Lundgren m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om landstingen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samverkan i kommunal- eller regionalförbund.

2002/03:K385 av Helena Bargholtz m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om demokrati i regionerna.

2002/03:K402 av Kent Härstedt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ett forum för kontinuerlig dialog mellan beslutsfattare på bägge sidor Öresund.

2002/03:K418 av Lennart Klockare och Birgitta Ahlqvist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunförbund mellan Haparanda och Torneå kommuner.

2002/03:N267 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om direktvalda regionfullmäktige.

2002/03:N302 av Ingegerd Saarinen och Lotta N Hedström (mp):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om direktvalda regionfullmäktige.

2002/03:N340 av Johan Linander och Lars-Ivar Ericson (c):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett ökat regionalt självstyre i Skåne.

2002/03:N346 av Cristina Husmark Pehrsson och Margareta Pålsson (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs gällande behov av regionala särlösningar och ett flexiblere regelverk utan att för den delen skapa rättsotrygghet.

2002/03:N397 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en bättre regional demokrati och ett större regionalt självstyre genom ett ökat inflytande för landstinget.